

Itinerari naturalista – Plantes invasores més representatives de la

UAB

Eduardo de Toro Rodríguez

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Introducció: Una planta invasora és una planta que té uns mecanismes de competència i de reproducció molt eficients i que, quan es troba en un hàbitat aliè al seu, té la capacitat de desplaçar les plantes autòctones. A la UAB hi ha moltes plantes invasores distribuïdes per tot el campus. Per tal de conèixer-les i observar els seus impactes, es proposa un itinerari d'uns 3km que permet tenir una idea general de les plantes invasores que podem trobar.

Ailanthus altissima (Mill.) Swingle

^[1]En català ailant o vernís del Japó. És de la família Simaroubaceae i és una eudicotiledònia (subclasse Rósides). És originari del nord de Xina i el trobem en facilitat a la Península des del segle XIX. És un arbre de fulla caduca d'uns 20 - 25m d'alçada i de 10 - 12m de diàmetre de copa. Té l'escorça llisa i d'un color gris o bru. Té les fulles alternes, compostes, pinnades i grans de 40 a 70 cm. El fruit és en sàmara el que vol dir que es desenvolupa una ala aplanada de teixit fibrós al voltant de la llavor.

^[2]Es tracta d'una espècie amb un creixement juvenil ràpid, rebrotadora, amb un sistema radicular potent i amb la capacitat de produir substàncies al·lelopàtiques i herbicides.

Colonitza sobretot boscos de ribera i s'han fet estudis en els que s'ha vist que la diversitat minvava en aquelles zones envaïdes per *A. altissima* respecte a zones no envaïdes.

Arundo donax L.

En català s'anomena canya. Es troba en rieres i llocs humits. Normalment l'origen és la plantació d'aquesta planta. És de la família Poaceae (gramínies) i de la classe Liliopsida (monocotiledònies).

^[3]Presenta un rizoma llenyós, gruixut i llarg (veure imatge). D'aquest broten tiges lignificades d'un a dos cm de diàmetre i persisteixen més d'un any i que el segon any poden produir ramificacions laterals. És originària de l'est i del sud de l'Àsia i probablement també del sud de la península Àrabica i d'algunes zones d'Àfrica.

Tendeix a formar grans poblacions gairebé monoespecífiques i amb poca fauna. Es solen trobar en llocs pertorbats com dunes de sorra aigüemolls i ribes de rius i torrents. Està inclosa a la llista de les 100 espècies invasores més nocives del món de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura. A més, en aquestes comunitats vegetals impenetrables hi ha molts pocs animals i tampoc permeten la supervivència d'insectes herbívors generalistes ja que *Arundo donax* conté una varietat de substàncies químiques tòxiques que les protegeixen.

Cortaderia selloana (Schult. & Schult.F) Asch. & Graebn.

^[4]En català se l'anomena herba de la Pampa, gineri o plomalls. És una planta herbàcia perenne que pot arribar fins als 3m d'alçada. És cespitosa i sense tija. Té unes fulles llargues de 1 - 3m de longitud però estretes (fins a 1cm d'ample). Aquestes estan disposades en una roseta basal de manera altern, són linears, dures i arquejades amb marge tallant. Té una inflorescència en panícula de 30 a 100cm d'alçada, normalment blanca o lleugerament rosada. Té un fruit sec que és dispersat pel vent.

^[5]És originari de certes regions extratropicals de Sudamèrica, entre els paral·lels 30º i 40º de latitud sud. Més concretament veiem que s'estén per diversos territoris de clima temperat d'Argentina, Uruguay, Xile i del sud de Brasil. Va ser introduïda a principis del segle XIX a Europa i la seva comercialització com a planta ornamental ha contribuït a la seva dispersió. La distribució al llarg de la Península és limitada degut a que necessita aigua per a poder suportar la sequera estival. Catalunya, Galícia i el País Basc són els territoris on hi ha més perill de la invasió per aquesta planta i hi ha parcs naturals on ja està sent un problema.

Morus nigra L.

^[6]És conegut amb el nom de morera o morera negra. És un arbre de fins a 25 metres d'alçada amb un tronc recte i robust. És originària d'Àsia Menor i àmpliament cultivada a Europa. La raó principal pel que és cultivat és perquè el fruit és comestible i dolç i de major qualitat que el de *Morus alba* L.

Opuntia máxima Mill. = *O. ficus-indica* L.

^[6]És un arbust suculent de la família de les Cactàcies de fins a 5m d'alçada. Té el tronc robust. Les tiges estan formades per fragments de 30 - 60 cm de llarg per 10 - 25 cm d'amplada, són unes tiges aplanades i oblongues de color verd. Les fulles són efímeres. Conté espines variables en mida i densitat. El fruit és carnós i en baia.

^[7]És una planta que tolera bé la sequera i que necessita exposicions llargues al Sol. És una planta que es pot reproduir sexual i asexualment i té una elevada propa-gació a zones àrides, on desplaça la vegetació autòctona. A la Península té una distribució clarament mediterrània i el seu origen és Mèxic.

Phytolacca americana L.

^[8]És una planta herbàcia d'1-3m d'alçada, de vegades llenyosa a la base. És glabra i té un olor desagradable. Té una tija quadrangular de color verd o vermellós. Les fulles són de 12-25cm de llarg i són ovado-lanceolades. Forma uns raïms de fins a 30 cm. És originària de Nord-Amèrica i competeix amb les plantes de ribera, fins al punt de desplaçar-les ja que pot arribar a formar poblacions molt denses.

Pittosporum tobira (Thunb.) W. T. Aiton

^[8]En català se l'anomena pitospor japonès. És un arbust de 2 a 6 metres d'alçada amb moltes ramificacions. Les fulles són oblong-ovades i mesuren fins a 10 cm de llarg per 4 d'ample. És ornamental i molt comú en jardineria. És procedent del sud de Japó, sud de Corea i de la costa oriental de Xina.

Robinia pseudoacacia L.

^[8]En català es diu falsa acàcia o càcia. És un arbre de fins a 25m d'alçada de la família de les Fabàcies. Fulles pinnatocompostes amb foliols ovats de fins a 6 cm de llargada. Inflorescències amb 11 a 35 flors i fruit en llegum. La trobem a marges de camins i de carreteres i també a boscos de ribera. És originària de Nord-Amèrica.

^[8]Té un creixement molt ràpid, fins a 1m per any. Es pot reproduir sexualment o vegetativament, però la forma de dispersió més eficient és vegetatiu-vament per esqueixos de tiges. És per aquesta elevada capacitat de reproduir-se que pot suposar una amenaça per a les plantes autòctones.

Referències

Fotografies facilitades per Ramon Pérez Obiol.

- [1]: M Sánchez. Real Jardín Botánico – Consejo Superior de Investigaciones Científicas: http://www.rjb.csic.es/jardinbotanico/ficheros/documentos/pdf/pubinv/MSG/Ailanthus_altissima.pdf
- [2]: Efectos de la especie invasora *Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle sobre la diversidad vegetal en bosques de ribera del LIC Serra de Mariola y carrascal de la Font Roja – S. C. Nava, A. B. Jornet y L. S. Laliga
- [3]: Institució catalana d'història natural (ICHN): <http://ichn.iec.cat/bages/planes/lmatges%20grans/Arundo%20donax.htm>
- [4]: Flora ornamental de la Universidad de Jaén (p. 434) – Carlos Salazar Mendias i Francisco José Guerrero Ruiz – Universidad de Jaén
- [5]: El carrizo de la Pampa (*Cortaderia Selloana*) en Bizkaia - Mercedes Herrera Gallastegi y Juan A. Campos Prieto - Laboratorio de Biología Vegetal y Ecología (Universidad del País Vasco)
- [6]: Flora iberica – Real Jardín Botánico, CSIC: http://www.floraiberica.es/floraiberica/texto/pdfs/03_062_02_Morus.pdf
- [7]: Plan de control y eliminación de especies vegetales invasoras de sistemas dunares – Ministerio de medio ambiente y medio rural y marino: http://www.magrama.gob.es/es/costas/temas/el-litoral-zonas-costeras/15_Opuntia_sp_tcm7-187398.pdf
- [8]: GEIB (2006) TOP 20: Las 20 especies exóticas invasoras más dañinas presentes en España. GEIB, Serie Técnica N.2. Pp.: 116.